

RIKSFÖRBUNDET
Attention

Till
Utbildningsdepartementet
Socialdepartementet

Kopia till
SPSM och MFD

Behov av statistik om elever med funktionsnedsättningar

Autism- och Aspergerförbundet och Riksförbundet Attention skriver till er med anledning av den skrivelse som Myndigheten för delaktighet, MFD, och Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, skickade till departementen i september 2020 rörande det angelägna behovet att omgående börja ta fram statistik om elever med funktionsnedsättningar.¹

Våra förbund har tillsammans med den övriga funktionsrättsrörelsen länge drivit frågan om behovet av nationell statistik om barn och elever med funktionsnedsättningar i skolan. Det är oerhört glädjande att nu även två viktiga myndigheter visar på behovet, och vill med detta understryka att vi stödjer deras skrivelse.

Barn och elever med autism, ADHD och andra neuropsykiatriska funktionsnedsättningar tillhör dem som idag möter störst hinder i skolan vilket gör att många inte kan fullfölja sin skolgång. Enligt Autism- och Aspergerförbundets skolenkät 2020 når endast 37 procent av barnen och eleverna med autism skolans mål i svenska, matematik och engelska, vilket dessutom är en försämring mot tidigare mätningar 2018 och 2016 då 44 procent uppgav att barnen nådde målen i de här ämnena. Enkäten visar också att frånvaron ökar. Redan i förskolan är barn hemma på grund av att man inte kan tillgodose deras behov, och frånvaron stiger sedan med åldern. Skälen till frånvaro är många men främst anges att orsaken är att skolan har otillräcklig kompetens om autism för att rätt bemöta barnen, och att det finns stora brister i anpassningar och stöd under skoldagen.² Riksförbundet Attention's enkät om frånvaro från 2019 visar på ett liknande resultat. Där framgår det också att frånvaron slår hårt mot föräldrarnas hälsa, familjeliv, ekonomi och möjligheter att arbeta.³

Det finns nu risk att skolresultaten blir ännu sämre på grund av coronapandemin. Riksförbundet Attention genomförde en enkät under våren 2020 där det framgår att 62 procent anser att skolsituationen påverkats av pandemin, och 75 procent menar att de påverkats av att barnen gått över till distansundervisning: "Barnen har distansundervisning, med ångest och rubbade vanor som följd." Samtidigt vet vi att vissa elever som inte kunnat vara i skolan har gynnats av att ha distansundervisning. Det har inneburit en chans att äntligen kunna få ta del av undervisningen på ett sätt som fungerar för dem.⁴

¹ <https://www.spsm.se/contentassets/e738ae87431840eb81c6617f8d2b148c/skrivelse---behov-av-statistik-om-funktionsnedsattningar.pdf>

² Autism- och Aspergerförbundet Skolenkät 2020: <https://autism.se/skolenkater>

³ Riksförbundet Attention's enkät om frånvaro 2019: https://attention.se/wp-content/uploads/2020/01/rapport_skolfranvaro_attention.pdf

⁴ Riksförbundet Attention's enkät: "Rutiner slås sönder och plötsligt står vi helt utan stöd" – om hur Covid-19 påverkar situationen för personer med NPF och deras anhöriga: <https://attention.se/2020/05/ny-rapport-fran-attention-corona-slar-extra-hart-mot-personer-med-npf/>

Många med autism, ADHD och andra neuropsykiatriska funktionsnedsättningar är redan drabbade av psykisk ohälsa, och med följderna av pandemin riskerar det att bli ännu fler. Till exempel har flickor och kvinnor med autism i kombination med ADHD en 10 gånger högre risk för självmordsförsök och självmord.⁵ Enlig Riksförbundet Attention enkät säger mer än hälften att de yttre påfrestningarna, höga stressnivåerna och brist på återhämtning har ökat under pandemin – alla riskfaktorer när det gäller psykisk ohälsa. Dessutom får flickor med autism och ADHD sin diagnos senare än pojkar vilket också innebär ökad risk för psykisk ohälsa samt att stöd under skoltiden uteblir. Enligt Autism- och Aspergerförbundet hälso- och sjukvårdsenkät har bara 44 procent av flickorna fått sin autismdiagnos när de är 11-12 år medan motsvarande för pojkar i samma ålder är 72 procent.⁶ Vi vill liksom MFD och SPSM erinra om att en likvärdig utbildning är ett av folkhälsopolitikens åtta målområden.

Att barn och elever med funktionsnedsättning inte har tillgång till en likvärdig utbildning strider mot Barnkonventionen, som dessutom sedan ett drygt år tillbaka är del av svensk lagstiftning. Det förpliktar. Vidare strider bristen på likvärdig utbildning och bristen på framtagande av statistik mot Funktionsrättskonventionen. Av det skälet har våra förbund och stora delar av civilsamhället tagit fram rapporten "Respekt för rättigheter". Utbildning är ett av de områden där det särskilt framgår att det i Sverige idag saknas ett rättighetsperspektiv vilket medför att många barn och elever med funktionsnedsättningar inte har tillgång till utbildning på samma sätt som andra barn och elever.⁷

Våra förbund har under många år tagit fram egen statistik eftersom nationell statistik på området saknas. Avsaknaden av statistik får allvarliga konsekvenser på en övergripande nivå, vilket MFD och SPSM tydligt visat, men också för den enskilda individen och de anhöriga. Det innebär ett systematiskt osynliggörande av barn och elever med funktionsnedsättningar. Vi menar att statistik om barn och elever med funktionsnedsättningar är en vital del av lösningen för att alla barn och elever ska få en likvärdig utbildning.

Stockholm 2021-03-01

Ulla Adolfsson, ordförande Autism- och Aspergerförbundet

Anki Sandberg, ordförande Riksförbundet Attention

Agneta Söder, skolexpert Autism- och Aspergerförbundet (för kontakt: agneta.soder@autism.se)

Jiang Millington, styrelseledamot Riksförbundet Attention

⁵ Autism kopplat till kraftigt ökad risk för självmord: <https://www.forskning.se/2019/06/28/autism-kopplat-till-kraftigt-okad-risk-for-sjalvmordsbeteenden/>

⁶ Autism- och Aspergerförbundets hälso- och sjukvårdsenkät: https://autism.se/halso_och_sjukvard_2019

⁷ Respekt för rättigheter: <https://funktionsratt.se/wp-content/uploads/2020/11/respekt-for-rattigheter-rapport.pdf>